

спору. Вона не лише допомагає захистити інтереси Збройних Сил України, але й створює підґрунтя для можливого судового розгляду. Грамотно підготовлена претензія, з чіткими формулюваннями та доказовою базою, збільшує шанси на оперативне вирішення питання без необхідності судового втручання.

Література:

1. Господарський кодекс України: кодекс України від 16.01.2003 Документ 436-IV станом на 15 листопада 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/ed20241115> (дата звернення 07.12.2024).

2. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII: станом на 23 жовтня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 07.12.2024).

3. Наказ Міністерства юстиції України від 02.04.2012 № 512/5 «Про затвердження Інструкції з організації примусового виконання рішень» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12#Text> (дата звернення 08.12.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-463-7-57>

ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ДОГОВОРІВ ЗА УЧАСТЮ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН

Левков Євген Андрійович

курсант

Військово-юридичного інституту

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

м. Харків, Україна

Рибицька Олена Миколаївна

викладач кафедри права Національної безпеки та правової роботи

Військово-юридичного інституту

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

м. Харків, Україна

У сучасних умовах розвитку господарських правовідносин в Україні питання правового регулювання господарських договорів за участю військових частин набуває все більшої актуальності. Зокрема, специфіка правового статусу військових частин як суб'єктів господарювання

зумовлює необхідність детального аналізу видів договорів, які вони можуть укладати, та їх зв'язок із виконанням важливих оборонних і соціально-економічних завдань. У цьому контексті значення має як практична діяльність військових частин, так і нормативно-правове забезпечення господарської діяльності у Збройних Силах України.

Проблема господарських договорів військових частин перебуває у площині врегулювання специфічних правовідносин, які пов'язані з виконанням державних завдань оборонного характеру. Відповідно до ч. 3 ст 414 Господарського кодексу України (далі – ГКУ), військові частини можуть виступати суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність із метою забезпечення своєї життєдіяльності [1].

Дослідження нормативно-правових актів свідчить, що ключові аспекти господарських договорів за участю військових частин спрямовані на досягнення основної мети – одержання додаткових джерел фінансування для підтримання бойової та мобілізаційної готовності військ. Зокрема, стаття 7 Закону «Про господарську діяльність у Збройних Силах України» (далі – Закон) визначає порядок передачі в оренду рухомого та нерухомого військового майна за умов, що не шкодять бойовій готовності частин. Також це положення детально регламентує виключення, зокрема заборону на передачу в оренду озброєння та бойової техніки [2].

Військові частини, як суб'єкти господарської діяльності, укладають різноманітні договори, необхідні для виконання їхніх статутних завдань, зокрема забезпечення повсякденної життєдіяльності та підтримки бойової готовності. Відповідно до ГКУ, господарська діяльність таких суб'єктів повинна бути спрямована на задоволення суспільних потреб, зокрема у сфері оборони, що визначає специфіку їхніх договірних зобов'язань [1].

Аналіз видів договорів, які укладають військові частини, дає змогу виокремити кілька основних категорій: По-перше, договори оренди військового майна. Згідно із Законом, військові частини мають право передавати в оренду закріплене за ними рухоме та нерухоме майно. Однак існують суттєві обмеження: не допускається оренда озброєння, боеприпасів, бойової техніки тощо. Відповідно до ст. 7 цього Закону, оренда здійснюється на конкурсній основі, що забезпечує прозорість процедури та раціональне використання ресурсів [2]; по-друге, договори позижки (безоплатного користування). Особливість таких договорів полягає в тому, що вони використовуються для передачі майна, необхідного для організації харчування особового складу Збройних Сил України. Законодавець встановлює, що такі договори укладаються виключно з переможцями процедур закупівель, визначених Законом України «Про здійснення державних закупівель» [6]; по-третє, договори купівлі-продажу або поставки. У рамках оборонних закупівель військові

частини можуть укладати договори купівлі-продажу (поставки) товарів військового призначення. Це регулюється як Законом так і законами «Про зовнішньоекономічну діяльність» та «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання». Зокрема, військові частини можуть імпортувати товари військового призначення за спеціальною процедурою [2; 3; 4]; по-четверте, договори на виконання робіт та надання послуг. Така форма договорів використовується, зокрема, для проведення будівельних чи ремонтних робіт, а також надання послуг, які мають оборонне значення. Для виконання таких договорів військові частини можуть залучати підрядників, дотримуючись установлених процедур, передбачених законодавством.

Ключовим аспектом господарської діяльності військових частин є дотримання принципу пріоритетності виконання оборонних завдань. Військові частини зобов'язані діяти в межах кошторису, затвердженого відповідними органами, а у разі нестачі коштів – узгоджувати виконання своїх зобов'язань із Міністерством оборони України. Це підтверджується ст. 5 Закону, яка визначає відповідальність військових частин як суб'єктів господарської діяльності [2].

Отже, господарська діяльність військових частин регламентована численними нормативно-правовими актами, зокрема Господарським кодексом України та Законом України «Про господарську діяльність у Збройних Силах України». Основні види договорів, які укладаються військовими частинами, включають договори оренди, позички, купівлі-продажу, поставки, а також виконання робіт і надання послуг. Специфіка договірних зобов'язань військових частин пов'язана з їхньою оборонною діяльністю, що вимагає дотримання особливих умов, зокрема прозорості процедур, захисту інтересів держави, а також виключення негативного впливу на бойову та мобілізаційну готовність. Законодавець встановлює чіткі обмеження щодо видів господарської діяльності військових частин та їх взаємовідносин із контрагентами. Особлива увага приділяється недопущенню зловживань у сфері управління військовим майном, забезпеченню прозорості орендних і закупівельних процедур.

Література:

1. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Про господарську діяльність у Збройних Силах України : Закон України від 21.09.1999 № 1076-XIV : станом на 15 серп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1076-14#Text>

3. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII : станом на 15 лип. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

4. Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання : Закон України від 20.02.2003 № 549-IV : станом на 15 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-15#Text>

5. Про затвердження переліку видів господарської діяльності, здійснення якої дозволяється військовим частинам Збройних Сил : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2000 № 1171 : станом на 28 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1171-2000-p#Text>

6. Про здійснення державних закупівель : Закон України від 10.04.2014 № 1197-VII : станом на 1 серп. 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1197-18#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-463-7-58>

ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОГОВОРІВ ПРО ПЕРЕВЕЗЕННЯ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Леженко Олександр Сергійович

курсант

Військово-юридичного інституту

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Рибицька Олена Миколаївна

*викладач кафедри права Національної безпеки та правової роботи
Військово-юридичного інституту*

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Метою доповіді є дослідження про особливості цивільно-правових договорів про перевезення у Збройних силах України, а також особливостей, пов'язаних із специфікою військових перевезень.

У статті 909 Цивільного кодексу України закріплено загальне визначення договору перевезення вантажу: за даним договором одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною